

Beleggingen institutionele beleggers 1,5 biljoen euro in 2010

John Gebraad

Publicatiedatum CBS-website: 30-11-2011

Verklaring van tekens

.	=	gegevens ontbreken
*	=	voorlopig cijfer
**	=	nader voorlopig cijfer
x	=	geheim
–	=	nihil
–	=	(indien voorkomend tussen twee getallen) tot en met
o (o,o)	=	het getal is kleiner dan de helft van de gekozen eenheid
niets (blank)	=	een cijfer kan op logische gronden niet voorkomen
2010–2011	=	2010 tot en met 2011
2010/2011	=	het gemiddelde over de jaren 2010 tot en met 2011
2010/'11	=	oogstjaar, boekjaar, schooljaar enz., beginnend in 2010 en eindigend in 2011
2008/'09– 2010/'11	=	oogstjaar, boekjaar enz., 2008/'09 tot en met 2010/'11

In geval van afronding kan het voorkomen dat het weergegeven totaal niet overeenstemt met de som van de getallen.

Colofon

Uitgever

Centraal Bureau voor de Statistiek
Henri Faasdreef 312
2492 JP Den Haag

Prepress

Centraal Bureau voor de Statistiek
Grafimedia

Omslag

Teldesign, Rotterdam

Inlichtingen

Tel. (088) 570 70 70
Fax (070) 337 59 94
Via contactformulier:
www.cbs.nl/infoservice

Bestellingen

E-mail: verkoop@cbs.nl
Fax (045) 570 62 68

Internet

www.cbs.nl

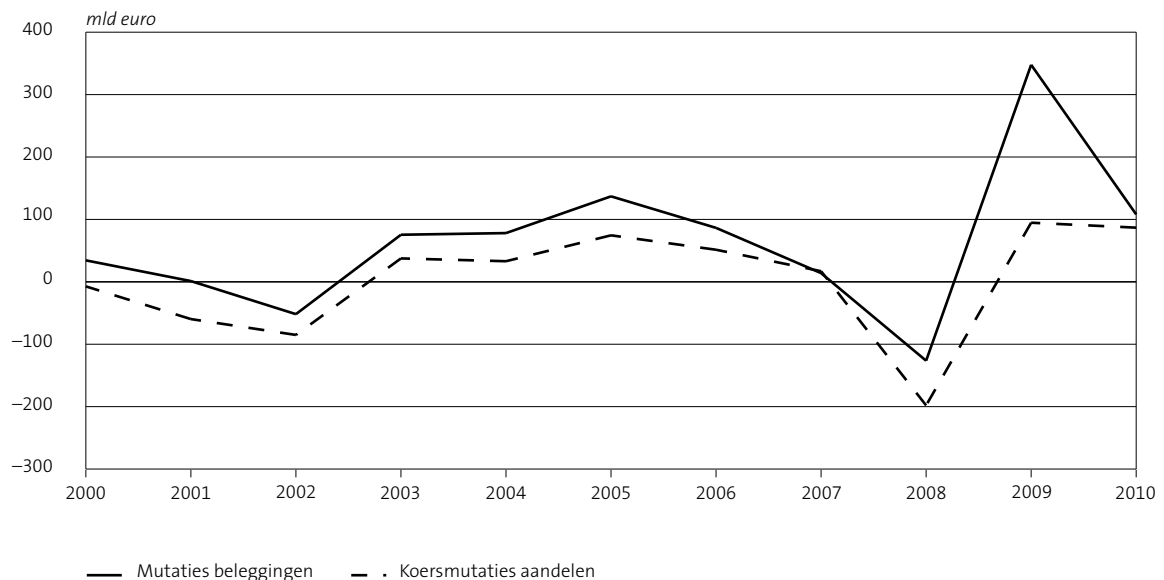
© Centraal Bureau voor de Statistiek,
Den Haag/Heerlen, 2011.
Verveelvoudiging is toegestaan,
mits het CBS als bron wordt vermeld.

Dit artikel beschrijft ontwikkelingen in de beleggingen van institutionele beleggers. Aan het eind van 2010 bedragen de beleggingen van institutionele beleggers 1 500 miljard euro, 108 miljard euro meer dan aan het eind van 2009. De toename is voor 87 miljard euro te danken aan gestegen aandelenkoersen. Van de totale beleggingen aan het eind van 2010 is 46,7 procent belegd in aandelen. Dat is bijna 2 procentpunten meer dan een jaar eerder. Van de beleggingen is 58 procent in het buitenland belegd.

1 Beleggingen institutionele beleggers omhoog

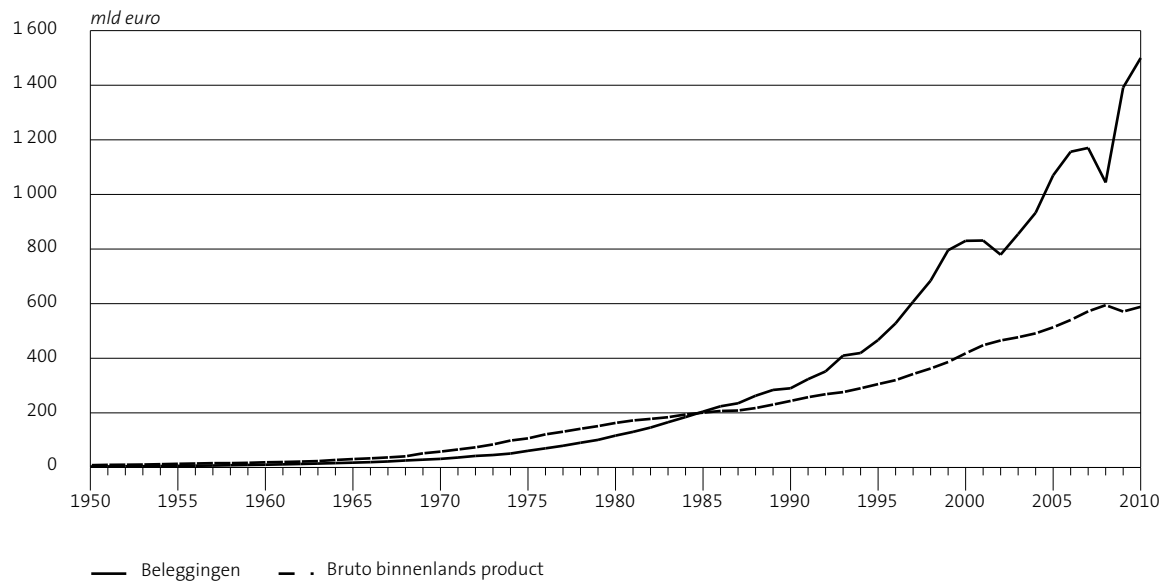
De beleggingen van institutionele beleggers kwamen in 2010 uit op 1 500 miljard euro. Dat is 108 miljard euro meer dan in 2009. De toename in 2010 past in een relatief beperkte periode met forse mutaties, die voor een belangrijk deel worden verklaard door de koersontwikkeling van aandelen. In 2010 is de toename voor 87 miljard euro te danken aan de gestegen aandelenkoersen.¹⁾ In de eerste helft van 2011 is een verdere stijging van de beleggingen te zien naar 1 527 miljard euro (figuur 1.3). De beleggingen van institutionele beleggers nemen sneller toe dan het bruto binnenlands product. In 1990 was de omvang van de beleggingen gelijk aan 119 procent van het bbp, in 2000 was dit 199 procent en in 2010 255 procent.

1.1 Jaarlijkse mutaties beleggingen en koersmutaties aandelen

¹⁾ In 2009 zorgt een incidenteel forse uitbreiding van het aantal beleggingsinstellingen voor twee derde van de toename. Zie het artikel "Beleggingen institutionele beleggers herstellen in 2009". <http://www.cbs.nl/NR/rdonlyres/79481C4E-4A39-4A70-A4B9-421BA62FC8FC/o/2010beleggingeninstituti onebeleggersherstellenin2009art.pdf>

1.2 Beleggingen institutionele beleggers en bruto binnenlands product

Institutionele beleggers zijn instellingen die door hun activiteiten de beschikking krijgen over gelden die ze moeten beleggen. Deze activiteiten bestaan vooral uit het verzekeren van pensioenen en het aan particuliere beleggers bieden van mogelijkheden tot beleggen met een gewenst risicoprofiel. Tot de institutionele beleggers worden gerekend: pensioenfondsen, verzekeraars en beleggingsinstellingen.

De beleggingen van institutionele beleggers hebben voor een belangrijk deel te maken met ons pensioenvermogen. Dit betreft niet alleen de beleggingen die in bezit van zijn van de pensioenfondsen, die ruim de helft uitmaken van het totaal. Een deel van de beleggingen van verzekeraars heeft ook betrekking op collectieve pensioencontracten. Dit zijn pensioenregelingen die zijn afgesloten voor een onderneming of een bedrijfstak. Zo heeft in 2010 124 miljard euro van de totale beleggingen van verzekeraars betrekking op collectieve pensioenen.

1.3 Beleggingen van institutionele beleggers¹⁾

	2007	2008	2009	2010	2011	
					1e kwartaal	2e kwartaal
<i>mld euro</i>						
Pensioenfondsen	720,0	622,8	705,0	757,3	764,9	765,7
Verzekeraars	360,4	353,5	369,4	400,3	399,4	405,3
Beleggingsinstellingen	89,9	67,7	317,2	342,1	348,1	355,9
Totaal	1 170,3	1 043,9	1 391,7	1 499,7	1 512,4	1 526,9

¹⁾ Het betreft de stand aan het eind van het jaar respectievelijk kwartaal.

Al enkele jaren is er bezorgdheid over de houdbaarheid van ons pensioenstelsel. Zo is er veel aandacht voor de dekkingsgraad van pensioenfondsen, die aangeeft hoe groot de beleggingen zijn in verhouding tot de pensioenverplichtingen. Toezichthouder De Nederlandsche Bank (DNB) hanteert als minimumgrens 105 procent. Een pensioenfonds waarvan de dekkingsgraad onder de 105 procent komt, moet bij DNB een herstelplan inleveren waarin het aangeeft op welke manier het dekkingstekort zal worden opgelost. De koersval op de aandelenmarkten in combinatie met een daling in de rente heeft van eind maart tot eind augustus 2011 gezorgd voor fors lagere dekkingsgraden. In deze periode is het aantal pensioenfondsen met een te lage dekkingsgraad toegenomen van 94 naar 207 - medio 2011 zijn er 485 pensioenfondsen - en is de gemiddelde dekkingsgraad gedaald van 112 procent naar 101 procent. In de weken na augustus 2011 is de situatie verder verslechterd, waardoor diverse grote pensioenfondsen in het nieuws zijn gekomen met berichten over het mogelijk moeten gaan korten op de pensioenuitkeringen in 2013.

Internationaal gezien staat Nederland overigens nog steeds bovenaan als land met de beste pensioensector. Dat blijkt uit jaarlijks onderzoek van adviesbureau Mercer. Wel is de voorsprong op andere landen door de risico's van verminderde houdbaarheid kleiner geworden.²⁾ Uit onderzoek van DNB blijkt dat Nederland in de eurozone de grootste pensioensector heeft.³⁾

Meer in aandelen

Het belang van aandelen exclusief indirect vastgoed⁴⁾ in de beleggingsportefeuille van de Nederlandse institutionele beleggers is gestegen van 44,8 procent van de totale beleggingen in 2009 naar 46,7 procent in 2010. Dit is vooral te danken aan het herstel op de aandelenmarkten. Het belang van obligaties in de beleggingsportefeuille is gedaald van 33,4 procent naar 32,0 procent. Netto aankopen van 10 miljard euro en positieve valuta- en obligatiekoerseffecten van 4 miljard euro wegen niet op tegen de grotere toename van de totale beleggingen.

Het belang van vastgoed in de beleggingsportefeuille is in 2010 toegenomen van 7,9 naar 8,6 procent. Deze toename komt vooral door indirect vastgoed, dat haar belang ziet stijgen van 4,6 naar 5,5 procent. Naast positieve koersmutaties van aandelen in vastgoedbeleggingsinstellingen zorgen ook netto aankopen van 7 miljard euro door vooral pensioenfondsen voor deze stijging. Het belang van vaste eigendommen - direct vastgoed zoals woningen, kantoren en winkels - is in 2010 gedaald van 3,3 naar 3,1 procent.

Het belang in de beleggingsportefeuille van financiële derivaten steeg van 0,8 naar 1,1 procent, dat van overige beleggingen daalde van 7,9 procent naar 6,5 procent.

Meer in buitenland

De beleggingen van de Nederlandse institutionele beleggers in het buitenland zijn toegenomen van 824 miljard euro in 2009 naar 873 miljard euro in 2010. In verhouding tot de totale beleggingen betekent dit een lichte daling van 59,2 naar 58,2 procent.

Als gekeken wordt naar de samenstelling van de beleggingen in het buitenland, dan valt op dat aandelen en obligaties beeldbepalend zijn. Samen vormen zij 94,7 procent van de buitenlandse beleggingen in 2010. Dit is iets meer dan het aandeel van 92,9 procent in 2000, en een forse

²⁾ "Nederlands pensioenstelsel nog steeds beste ter wereld". <http://www.mercer.nl/press-releases/1427440>

³⁾ Samen met de Europese Centrale Bank (ECB) "Nederlandse pensioen- en verzekeringssector nummer drie van het eurogebied". <http://www.dnb.nl/nieuws/nieuwsoverzicht-en-archief/statistisch-nieuws-2011/dnb257125.jsp>

⁴⁾ Dat zijn aandelen in vastgoedbeleggingsinstellingen.

1.4 Procentuele verdeling van de beleggingen van institutionele beleggers

	Vaste eigen- dommen	Hypotheken	Aandelen en deelnemingen		Obligaties en overige waarde- papieren	Financiële derivaten	Leningen op lange termijn	Overige beleg- gingen ¹⁾	Totaal
			Totaal	w.v.					
				indirect vastgoed	overig				
%									
Totaal									
2007	4,3	3,1	45,7	5,0	40,7	37,6	0,1	3,6	100,0
2008	4,6	3,3	34,6	4,7	29,9	40,4	4,4	3,7	100,0
2009	3,3	2,5	49,5	4,6	44,8	33,4	0,8	2,6	100,0
2010	3,1	2,6	52,2	5,5	46,7	32,0	1,1	2,6	100,0
Pensioenfondsen									
2007	2,7	2,0	49,9	7,3	42,6	38,9	0,0	1,2	100,0
2008	2,7	2,1	38,5	7,3	31,2	41,4	5,7	1,3	100,0
2009	2,2	1,7	60,6	7,0	53,6	27,8	1,1	1,0	100,0
2010	1,4	1,5	62,3	8,5	53,8	26,0	1,5	0,9	100,0
Verzekeraars									
2007	3,5	5,9	35,5	0,9	34,6	40,8	0,2	7,2	100,0
2008	3,7	6,1	27,1	0,7	26,4	42,9	2,3	6,9	100,0
2009	3,5	6,3	28,9	0,7	28,3	45,1	1,1	5,9	100,0
2010	3,2	6,6	28,7	0,7	28,0	44,7	1,5	5,7	100,0
Beleggingsinstellingen									
2007	21,2	0,2	52,9	2,4	50,5	13,8	0,7	8,3	100,0
2008	27,5	0,3	38,3	1,7	36,6	18,1	2,2	9,6	100,0
2009	5,6	0,1	48,7	4,1	44,7	32,2	−0,3	2,4	100,0
2010	7,0	0,1	57,3	4,4	52,8	30,2	−0,2	2,8	100,0

¹⁾ Chartaal en giraal geld, deposito's en leningen op korte termijn

stijging vergeleken met 63,5 procent in 1980 en 70,5 procent in 1990.

Vaste eigendommen en leningen op lange termijn zijn sterk gedaald vanaf 1980. Het aandeel van vaste eigendommen in de totale buitenlandse beleggingen is gedaald van 19,5 procent in 1980 naar 1,9 procent in 2010, het aandeel van lange leningen van 13,7 procent in 1980 naar 0,5 procent in 2010.

Rol als financier overheidsschuld

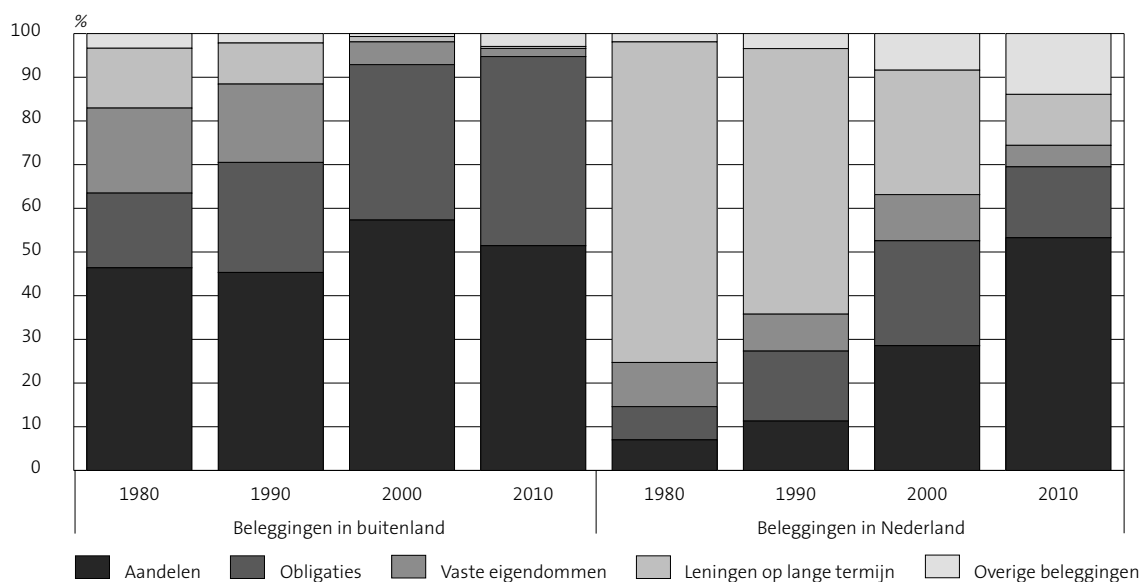
De rol van institutionele beleggers als verschafter van kapitaal aan de Nederlandse overheid neemt vanaf 2009 weer iets toe. Het aandeel van Nederlandse institutionele beleggers in de langlopende geconsolideerde⁵⁾ overheidsschuld is van 49 procent in 1995 gedaald naar 10 procent in 2008 en daarna weer gestegen naar 15 procent in 2010. De rol als belangrijkste financier van de overheidsschuld is overgegaan van de institutionele beleggers naar het buitenland. Het aandeel van het buitenland in de overheidsschuld is in de periode 1995-2009 toegenomen van 20 naar 66 procent, en in 2010 gedaald tot 58 procent.

⁵⁾ Het gaat om de overheidsschuld exclusief de schuld van de overheid aan de overheid, zoals de door Railinfrabeheer en andere instellingen zonder winstoogmerk behorend tot de sector overheid bij het Rijk opgenomen lange leningen.

1.5 Beleggingen van institutionele beleggers in het buitenland

	2007	2008	2009	2010
<i>mld euro</i>				
Totaal	805,8	687,0	823,9	872,6
Vaste eigendommen	13,8	14,0	13,6	16,2
Aandelen	409,9	289,2	395,6	448,9
Obligaties	359,8	349,4	380,7	377,8
Lange leningen	3,2	4,2	3,5	4,0
Overige beleggingen	19,0	30,2	30,4	25,7
Pensioenfondsen	586,3	474,6	384,9	388,7
Vaste eigendommen	0,4	0,2	0,2	0,3
Aandelen	317,5	211,5	185,9	198,0
Obligaties	247,8	231,3	172,3	166,9
Lange leningen	2,7	3,9	3,0	2,9
Overige beleggingen	17,9	27,7	23,6	20,7
Verzekeraars	157,0	166,4	183,2	190,6
Vaste eigendommen	1,7	1,7	1,7	1,7
Aandelen	53,1	56,9	67,0	69,9
Obligaties	101,1	106,7	113,7	117,1
Lange leningen	0,5	0,3	0,6	0,6
Overige beleggingen	0,5	0,8	0,2	1,4
Beleggingsinstellingen	62,5	46,0	255,8	293,4
Vaste eigendommen	11,7	12,0	11,7	14,2
Aandelen	39,3	20,8	142,8	181,1
Obligaties	10,9	11,4	94,7	93,8
Lange leningen	0,0	0,0	0,0	0,6
Overige beleggingen	0,6	1,8	6,6	3,7

1.6 Vergelijking buitenlandse met binnenlandse beleggingen voor institutionele beleggers

Het grootste deel van de overheidsschuld bestaat uit obligaties, 80 procent aan het eind van 2010. In dit deel is dan ook de eerst sterk toenemende en recentelijk weer afnemende rol van het buitenland te zien. Vanaf 1995 is de invloed van het buitenland in de obligatieschuld van de overheid toegenomen van 29 procent naar 75 procent in 2008, en daalt daarna naar 65 procent in 2010.

1.7 Houderschap van de gevestigde schuld van de overheid, ultimo

	2007		2008		2009		2010	
	<i>mld euro</i>	%	<i>mld euro</i>	%	<i>mld euro</i>	%	<i>mld euro</i>	%
Totaal	230	100,0	260	100,0	288	100,0	320	100,0
Geldscheppende financiële instellingen	52	22,6	54	20,7	56	19,4	72	22,6
Verzekeraars en pensioenfondsen	38	16,5	26	10,0	30	10,4	45	14,2
Beleggingsinstellingen	1	0,5	1	0,2	2	0,6	4	1,3
Overige financiële instellingen	1	0,6	2	0,6	3	0,9	3	0,9
Overige binnenland	6	2,8	8	3,0	7	2,4	8	2,6
Buitenland	131	57,0	170	65,4	191	66,2	187	58,4

De rol van institutionele beleggers bij de onderhandse leningen⁶⁾ is in de periode 1995–2007 gedecimeerd van 53 naar 4 procent, waarbij banken hun rol hebben overgenomen met een stijgend aandeel van 45 procent in 1995 naar 87 procent in 2007. Vanaf 2008 is de rol van het buitenland groter doordat de staat in het kader van de overname van Fortis Nederland een lange lening van 10 miljard euro heeft opgenomen bij een buitenlandse tegenpartij. Het aandeel van het buitenland in de lange-leningenschuld is daardoor toegenomen van 7 procent in 2007 naar 33 procent in 2010. Voor banken is het belang gedaald van 87 procent in 2007 naar 64 procent in 2010.

Meer gegevens beschikbaar

Dit artikel geeft een samenvatting van de uitkomsten van de statistieken Institutionele beleggers 2010 en Geld- en kapitaalmarkt-rekeningen 2010. In de CBS-database Statline zijn diverse gedetailleerde tabellen te vinden:

- Een tijdreeks over de periode 1950-2010 van de beleggingen
<http://statline.cbs.nl/StatWeb/table.asp?STB=G1,G2&LA=nl&DM=SLN&PA=7014oned&D1=a&D2=a&D3=a&HDR=T>
- Een tijdreeks over de periode 1980-2010 van de beleggingen in het buitenland
<http://statline.cbs.nl/StatWeb/publication/?VW=T&DM=SLNL&PA=70044&D1=a&D2=a&D3=a&HD=091007-1031&HDR=T&STB=G1,G2>

- Een volledige balansopstelling van de groepen financiële instellingen

<http://statline.cbs.nl/StatWeb/table.asp?STB=G1,G2&LA=nl&DM=SLN&PA=70043&D1=a&D2=a&D3=a&HDR=T>

- Een volledige balansopstelling van de groepen institutionele beleggers

<http://statline.cbs.nl/StatWeb/table.asp?STB=G1,G2&LA=nl&DM=SLN&PA=70054&D1=a&D2=a&D3=a&HDR=T>

⁶⁾ Vooral gemeenten, provincies en waterschappen maken gebruik van lange leningen als financieringsbron, de centrale overheid financiert zich vooral met obligaties.

1.8 Deel van langlopende geconsolideerde overheidsschuld gefinancierd door institutionele beleggers

